

Msgr. Lazar Demetrij Mladenov.

(Po poročilih spisal N. L.)

Ko so k lanski papeževi petdesetletnici prišli škofje iz raznih krajev v Rim, zanimali so se Rimci najbolj za moža, katerega sliko vidijo tukaj čitatelji. Lepo moško postavo dela še lepšo zanimiva oprava.

Moža ogrinja višnjeva halja (talar), prepasana z višnjevim pasom; na prsih ima zlat križec; glavo pokriva nekak cinder brez krajev, ki se imenuje „kalimafka“; čez njo poteguje črno pregri-njalo, „bulo“, tako blizu, kakor ženska pajčolan. Dolgi lasje se usipljejo na rame in mogočna brada dela častitljiv njegov obraz.

Ta oprava je oprava zjedinjenih škofov slovansko-grškega obreda. Podobna je precēj opravi razkolnih škofov, samo da imajo ti črno obleko. Mož pa, ki ga nam kaže slika, je apostolski vikarij zjedinjenih Bolgarjev v Macedoniji — Mladenov. Upamo, da ustrezemo čitateljem, ako podamo nekoliko črtic o njem, tem bolj, ker se njegovo ime mnogokrat sliši v novejšem času.

Msgr. Lazar Demetrij Mladenov se je rodil 24. rožnika l. 1853. v mestecu, ki se imenuje

„DOM in SVET“ 1894, št. 5.

Banjsko in leži v severo-vshodnem kotu Macedonije; dandanes šteje okoli 7000 prebivalcev. Njegov oče je bil občečislav pravoslavni duhovnik imenom Demetrij. — Znano je, kako

so se l. 1860. pravoslavni Bolgarji začeli približevati katoliški cerkvi in kako bi se bili brez dvojbe vsi povrnili v njeno naročje, ko ne bi bilo toliko ovir, toliko vsakovrstnih sovražnih spletek in ko bi bili imeli dovolj bolgarskih katoliških duhovnikov. Razkolniki so tedaj celó pošiljali svoje otroke v katoliške šole. Tudi pop Demetrij prijaše nekega dne leta 1864. s svojim Lazarčkom v Solun ter izroči desetletnega dečka misijonarjem svetega Vincencija Pavljanskega v vzgojo.

Deček je kmalu pokazal izredno nadarjenost ter povsod prekosil svoje bol-

garske in francoske součence. — Dne 27. kimovca l. 1867. se je ustanovilo v Solunu prvo bolgarsko semenišče (malo semenišče, petit séminaire); naš Lazar je bil prvi gojenec tega zavoda. A Rusom ni bilo nič povšeč to približevanje Bolgarjev proti rimski cerkvi, najmanj pa, da

Msgr. Lazar Demetrij Mladenov. (Po fotografiji.)

se je zidalo celó semenišče. Zbali so se, da se katoličanstvo še bolj razširi, ter so zato napeli njim žal le prenavadno struno: med Bolgari se je kmalu razneslo nesramno natolcevanje, kako katoličani njihovo deco redé z oslovino, mišimi, žabami itd. Še huje! Govorilo se je celó, kako katoliški duhovniki dečke, ki so zboleli, obhajajo in potem — z vrvjo zadavijo.

Tudi Mladenovova mati je to zvedela ter seveda vse verjela. Ubogo materino srce! Kako se je bala za svoje dete! Jokala, prosila in rotila je svojega moža, da naj pokliče sina domov. Pop Demetrij res pride v Solun po svojega sina, toda dečko se ne dá nikakor odtrgati od učenja in tako ljubega mu zavoda. Treba je dečka preslepiti z zvijačo, da se napoti z očetom domov. Ko pa med potoma zvé, kaj namerja oče v resnici, zmuzne se mu prebrisani sinko in jo ubere nazaj v Solun naravnost v svoj zavod. Oče spozna, da bi delal krivico sinu, ko bi ga še dalje motil, zato mu pusti popolno slobodo za bodoči stan.

Da bi se nadalje izobrazil, gré l. 1869. mladi Lazar v Carigrad, l. 1873. pa na Francosko, da bi se tam blizu „zibelke sv. Vincencija Pavljanskega“, blizu nekdanjega Pouya učil govornišva. Naslednje leto pa vstopi v misijonsko družbo sv. Vincencija Pavljanskega in izreče svete obljube pred vesoljnim prednikom vseh „misijonskih duhovnikov“ (lazaristov) Ed. Boré-jem. Na to ga posveté l. 1880. v mašnika latinskega obreda in pošljejo v Carigrad, da bi učil mladino v zavodu „St. Benoît“.

Leta 1882. se je začelo med Bolgari novo gibanje; cele vasi so se vračale v naročje katoliške cerkve. Mladenova prime navdušenost ob teh veselih dogodkih, urno sklene posvetiti se misijonskemu delu, združevanju Bolgarov z Rimom. Pohiti v Solun in poprosi, da bi smel delovati za Bolgarje. Z dovoljenjem sv. stolice prestopi v bolgarski obred in začne takoj ognjevito delovati med Bolgari v Macedoniji. V kratkem času so se videli sijajni uspehi. Papež Leon XIII. sam se je veselil teh bogatih sadov in ustanovil s pismom z dné 12. vel. travna leta 1883. „iz ljubezni do Bolgarov pod turško vlado“ (*charitatis studio erga Bulgaros catholicos, qui sunt in Ottomanico Imperio*) apo-

stolski vikarijat združenih Bolgarjev v Macedoniji ter izvolil Mladenova za apostolskega vikarija. Sv. oče je storil to tudi z namenom, da bi Bolgarjem dal Bolgarja za višjega pastirja. A kar mahoma počí glas, da Mladenov ni po rodu Bolgar, ampak Francoz. Celó v Rim so poslali sovražniki to poročilo. Toda njegovi rojaki se potegnejo zanj in naznanijo sv. stolici, kako so udani svojemu pastirju.

Da bi deloval z večjo veljavo, posveté ga dné 5. velikega srpana l. 1883. v Carigradu za škofa i. p. z naslovom škofa Satalskega (t. j. mesto Satale v mali Armeniji). Odtlej pa do dandanes deluje neutrudno za svoj namen, zjedinjenje Bolgarjev. Bilo bi preobširno, ko bi hoteli nadrobno popisati, kakšno je njegovo delovanje, kako hodi po svoji domači deželi od kraja do kraja, kako so mu zapreke in krivice delali grški eksarhi in pravoslavni duhovniki. „Danici“ je častiti gospod Gorlin o tem že večkrat poročal kaj malega. G. Gorlin, ravnatelj solunskega semenišča, vrli pomočnik Mladenovu, je rodом Francoz, a pred nekoliko leti se je pobolgaril in svoje življenje in imetje posvetil bolgarski misiji.

O Mladenovovem bivanju v Rimu nam je poročal nekdo, ki ga je videl, tako-le: „Ko bi stopili te dni v njegovo sobo, našli bi vedno nekaj škofov ali mašnikov pri njem. Ti so sicer Francozi, Lahi ali Nemci, a vendar z zanimanjem poslušajo, ko jim razlaga lepoto, starost in pomen slovanskega jezika in petja. Pred seboj ima mnogo zemljevidov Balkana, toda dosedaj ni mogel najti niti jednega resničnega, povsod se vidi mnogo političnega, narodnega ali verskega strankarstva.“

Tako je Mladenov na slovanskem jugu dandanes res znamenit mož. Tudi turška vlada pripoznava njegovo veljavo. Sultan mu je podelil l. 1888. zaslužno svetinjo „osmanje nišani“. Ne samo to: pripoznal je njemu in njegovemu duhovenstvu v najnovejšem času, kakor je poročal „Katol. List“, razne pravice; te pravice je podelil sultan Mladenovu s posebnim pismom, in sicer te-le: 1. Vladika ima pravico, da sodeluje v pokrajinskem svétu, kjer se razpravlja o vseh državljanskih in verskih vprašanjih. 2. Ima pravico, da se dá zastopati v okrožnem svétu. 3. Smé, ako je treba, zahtevati na svojem poto-

vanju vojaško spremstvo za obrambo. 4. Pooblaščen je, da podeli takim duhovnikom, ki se posveté poučevanju, potreben naslov, katerega pripozna tudi vlada. 5. Vladika sme svojim vernikom razsojati pravico. Vsi njegovi odloki, ki se tičejo oporoke in pa ženitbe, kakor tudi vse njegove razsodbe imajo postavno veljavo. 6. Civilno sodišče ne sme soditi nobenega du-

hovnika brez privoljenja škofovega; če ga pa obsodi, mora prestati svojo kazen v škofovski stolici. 7. Mladenov ima pravico zastopati svoje vernike v vseh civilnih in ženitbenih stvareh.

Iz tega vidijo bralci naši dosti jasno, da se na Turškem dani, in da se bližajo boljši časi za katoliško cerkev.

Dijoniz in Filoksén.

Ko Dijoniz prijatelj Muz
Je vladal mesto Sirakuz,
Podanikov ni svojih ljubil
In mnoge s smrtjo je pogubil.

In pesmi zlagal Dijoniz
In mnog v Olimp poslal je spis,
Da tam so ga sodniki brali:
A lovorik mu niso dali.

Pa Dijoniza mož učen
Obišče, pesnik Filoksen;
Tiran podá mu spev in méní,
Naj pesnik pesem mu ocení.

Spozná brž pesnik spevov duh,
Tirána in njegov napuh,
Obsodi pesem in poéta:
„Vladár, ta pesem ni zadeta!“

To komaj Filoksén pové,
Iz gráda iti več ne smé.
In Dijoniz pokliče straže,
Odvésti v ječo ga ukaže.

Iz ječe véde skrivna cev,
Po kateri čuje se odmev,
Kar kaznjenci velé v zapóru,
Vse čuje Dijoniz na dvóru.

Modruje pevec na večér:
„Če vprašal še bi me katér,
Drugač bi sodil pevske stvóre,
Ne delal tukaj bi pokore.“

Iz ječe čuje to tiran,
Pokliče pevca drugi dan;
In v milosti zagotovilo
Privzame pevca na kosilo.

Ko bére spev slabó skován,
Pred pevcem zopet dé tirán:
„Povej mi, pevec Filokséne,
Imá li pesem ta kaj céné?“

In misli pevec Filoksén,
Značajen, trden, mož jeklén:
Kedo bi hvalil dela taka?
Če grajam, — pa zapór me čáka.

Zató se pesnik nasmehljá,
Pokliče stražo, róke dá:
„Ná, zopet mi ukleni róke,
Odvédi v ječe me globôke!“

Všeč Dijonizu je značaj:
„Ne, v ječo več ne greš nazaj!
Sodnik, ki nepristránsko sódi,
Naj brez strahú in prosto hódí!“

Anton Hribar.

Pomének.

„Na ramah z vedrom, sivi oče,
Kam stopate v dolino, kam?“
„Rahljajo v gori prst za trsje,
V dolino grem po vina v hram.“

„Kaj bode? Vinske kaplje daje
Od leta mánj do leta trs.“
„Bog vé, kaj bode!“ méní starec,
In vzdihljaj mu privrè iz prs.

„Ti mlad si, ognja poln in nádej,
Učakaš morda lepših dob.
Trgatev doživim jaz malo,
Težé me leta — čaka grob.“

V dolino starec, jaz v gorico,
Molčé obrneva obraz.
Na hladni grob pač misli starec,
Na lepše dobe mislim jaz.

Anton Medved.